

EBA/GL/2023/07

27. november 2023

Smernice o spremembi smernic EBA/GL/2021/16

o značilnostih pristopa na podlagi tveganja k nadzoru preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter ukrepih, ki jih je treba sprejeti pri izvajanju nadzora z upoštevanjem tveganja v skladu s členom 48(10) Direktive (EU) 2015/849 (Smernice o nadzoru na podlagi tveganja)

1. Obveznosti v zvezi s skladnostjo in poročanjem

Status teh smernic

1. Te smernice so izdane v skladu s členom 16 Uredbe (EU) št. 1093/2010¹. V skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 si morajo pristojni organi in finančne institucije na vsak način prizadevati za upoštevanje smernic.
2. V smernicah je predstavljeno stališče organa EBA o ustreznih nadzorniških praksah v evropskem sistemu finančnega nadzora in o tem, kako bi bilo treba zakonodajo Unije uporabljati na določenem področju. Pristojni organi iz člena 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010, za katere smernice veljajo, bi jih morali upoštevati tako, da jih ustrezno vključijo v svoje prakse (npr. s spremembo svojega pravnega okvira ali nadzorniških postopkov), čeprav so smernice namenjene predvsem institucijam.

Zahteve glede poročanja

3. Pristojni organi bi morali v skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 do 13.05.2024 organ EBA uradno obvestiti, ali ravnajo oziroma ali nameravajo ravnati v skladu s temi smernicami, ali pa mu sporočiti razloge za njihovo neupoštevanje. Če pristojni organi uradnega obvestila ne bodo poslali do tega roka, bo organ EBA štel, da smernic ne upoštevajo. Uradna obvestila bi bilo treba poslati na obrazcu, ki je na voljo na spletnem mestu organa EBA, z navedbo sklica „EBA/GL/2023/07“. Predložiti bi jih morale osebe, ki so pooblaščenice za poročanje o skladnosti v imenu svojih pristojnih organov. Organu EBA je treba sporočiti tudi vsako spremembo stanja glede upoštevanja smernic.
4. Uradna obvestila bodo v skladu s členom 16(3) objavljena na spletnem mestu organa EBA.

¹ Uredba (EU) št. 1093/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/78/ES (UL L 331, 15.12.2010, str. 12).

2. Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov

Naslovniki

5. Te smernice so namenjene pristojnim organom iz člena 4, točka (2)(iii), Uredbe (EU) št. 1093/2010.

3. Izvajanje

Začetek uporabe

6. Te smernice se začnejo uporabljati 30. decembra 2024.

4. Spremembe

i. Spremembe oddelka „Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov“

7. Odstavek 5 se spremeni tako, da se glasi:

„Te smernice v skladu s členom 48(10) Direktive (EU) 2015/849² in členom 36(3) Uredbe (EU) 2023/1113³ določajo značilnosti pristopa k nadzoru preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (PPDFT), ki temelji na tveganju, ter ukrepe, ki bi jih morali sprejeti pristojni organi pri izvajanju nadzora na področju PPDFT z upoštevanjem tveganja.“

8. Odstavek 8 se spremeni tako, da se glasi:

„Če ni navedeno drugače, imajo izrazi v teh smernicah enak pomen kot izrazi, ki se uporabljajo in so opredeljeni v Direktivi (EU) 2015/849 in Uredbi (EU) 2023/1113. Za namene teh smernic se uporabljajo tudi naslednje opredelitve pojmov:“

ii. Spremembe „Smernice 4.1: Izvajanje modela nadzora na podlagi tveganja“

4.1.3 Subjekti ocenjevanja

9. Odstavek 19 se spremeni tako, da se glasi:

„Če pristojni organ ve ali ima utemeljene razloge za sum, da se tveganje, povezano s posamezno kreditno ali finančno institucijo v grozdu bistveno razlikuje od tveganja, povezanega z drugimi kreditnimi ali finančnimi institucijami v tem grozdu, bi moral to kreditno ali finančno institucijo izločiti iz grozda in jo oceniti bodisi posamično bodisi kot del drugega grozda kreditnih ali finančnih institucij, ki so izpostavljene podobni ravni tveganja PD/FT. Ob izločitvi iz grozda bi se morale med drugim upoštevati okoliščine, v katerih:

- je kreditna ali finančna institucija v dejanski lasti posameznikov, katerih integriteta je vprašljiva zaradi pomislekov glede PD/FT; ali
- je notranje kontrolno okolje kreditne ali finančne institucije pomanjkljivo, kar vpliva na oceno preostalega tveganja kreditne ali finančne institucije; ali
- ker je kreditna ali finančna institucija uvedla pomembne spremembe svojih produktov ali storitev oziroma je te spremembe morda združila s spremembami distribucijskih poti, svoje baze strank ali različnih geografskih območij, na katerih se storitve ali produkti izvajajo.

² Direktiva (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES (UL L 141, 5.6.2015, str. 73).

³ Uredba (EU) 2023/1113 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev in nekaterih kriptosredstev, in spremembi Direktive (EU) 2015/849 (prenovitev) (UL L 150, 9.6.2023, str. 1).

Pristojni organi bi morali pri ocenjevanju teh točk upoštevati ocene primernosti, opravljene v skladu z bonitetnimi okviri, zlasti ocene primernosti članov upravljalnega organa in vodij funkcij notranjih kontrol, kadar je to ustrezno, vključno z ocenami, opravljenimi v skladu s skupnimi smernicami organov ESMA in EBA o sposobnosti in primernosti⁴ ter smernicami organa EBA o notranjem upravljanju⁵.

V primeru ponudnikov storitev v zvezi s kriptosredstvi bi morali pristojni organi razmisliti o uporabi oddelkov 1, 2, 3 in 5 naslova II, oddelka 6 naslova III, oddelkov 8 in 9 naslova IV ter naslova V Smernic organa EBA o notranjem upravljanju investicijskih družb⁶ za namene preprečevanja PPDMFT.⁷

4.1.4 Sodelovanje

10. Odstavek 22 se spremeni tako, da se glasi:

„Pristojni organi bi morali upoštevati cilj svojega sodelovanja in izmenjave informacij z drugimi deležniki ter na tej podlagi določiti najučinkovitejši način tega sodelovanja, saj isti pristop v vseh okoliščinah morda ni primeren. Pristojni organi bi morali zlasti zagotoviti, da učinkovito sodelujejo z organi, odgovornimi za ravnanje in bonitetni nadzor istega subjekta ocenjevanja.“

iii. **Spremembe „Smernice 4.2: Korak 1: Opredelitev dejavnikov tveganja in olajševalnih dejavnikov“**

4.2.2 Viri informacij

11. V odstavku 31 se vstavijo naslednje nove točke:

„k) rezultate analize enega ali več naprednih analitičnih orodij; ali“

„l) uradna obvestila o ponudnikih plačilnih storitev ali ponudnikih storitev v zvezi s kriptosredstvi, ki večkrat ne zagotovijo zahtevanih informacij, predložena odgovornim pristojnim organom v skladu s členi 8(2), 12(2), 17(2) in 21(2) Uredbe (EU) 2023/1113, če ti ponudniki spadajo na področje nadzora pristojnega organa.“

4.2.5 Sektorski dejavniki tveganja PD/FT

12. Odstavek 37 se spremeni tako, da se glasi:

⁴Skupne smernice organov ESMA in EBA o ocenjevanju primernosti članov upravljalnega organa in nosilcev ključnih funkcij v skladu z Direktivo 2013/36/EU in Direktivo 2014/65/EU, [EBA/GL/2021/06](#).

⁵ Smernice organa EBA o notranjem upravljanju v skladu z Direktivo 2013/36/EU, [EBA/GL/2021/05](#).

⁶ Smernice organa EBA o notranjem upravljanju v skladu z Direktivo (EU) 2019/2034, [EBA/GL/2021/14](#).

⁷ To ne posega v člen 68 Uredbe (EU) 2023/1114 (MiCA) glede ureditev upravljanja ponudnikov storitev v zvezi s kriptosredstvi.

„Pristojni organi bi morali dobro razumeti dejavnike tveganja, ki so pomembni za vse sektorje pod njihovim nadzorom. Da bi opredelili ustrezne dejavnike tveganja v zadevnih sektorjih, bi morali najprej opredeliti sektorje pod svojim nadzorom. Da bi pristojni organi lahko oblikovali svoje mnenje o sektorjih, bi morali pooblaščen subjekte razvrstiti v kategorije v skladu s seznamom institucij iz opredelitve kreditnih in finančnih institucij iz člena 3(1) in (2) Direktive (EU) 2015/849.“

13. Odstavek 38 se spremeni tako, da se glasi:

„Glede na velikost sektorja in naravo subjektov ocenjevanja, ki spadajo v ta sektor, bi morali pristojni organi razmisliti o nadaljnji razdelitvi sektorjev na podsektorje. To je lahko potrebno, kadar sektor sestavljajo zelo raznovrstni subjekti ocenjevanja, saj jih ima znaten delež podobne značilnosti in poslovne modele, po katerih se razlikujejo od preostalih subjektov v sektorju. Podobne značilnosti med drugim vključujejo vrsto produktov in storitev, ki se ponujajo, distribucijske poti, ki se uporabljajo, in vrsto strank, za katere se zagotavljajo storitve. Primeri podsektorjev vključujejo subjekte, ki izvajajo denarna nakazila, zasebne banke, posredniške družbe in borze kriptosredstev, ki predstavljajo podsektorje plačilnih institucij, kreditnih institucij, investicijskih družb oziroma ponudnikov storitev v zvezi s kriptosredstvi. Pristojni organi bi se morali pri oblikovanju mnenja o sektorjih in podsektorjih ter njihovih posebnih značilnostih sklicevati na določbe naslova II smernic organa EBA o dejavnih tveganja PD/FT.“

4.2.6 Vrsta informacij, potrebnih za opredelitev dejavnikov tveganja

14. V odstavku 41 se vstavi točka (l):

„l) vpliv tehnologije, na primer tehnologije porazdeljene knjige (DLT) ali funkcij za izboljšanje anonimnosti, na izpostavljenost sektorja ali podsektorja tveganju PD/FT, kadar je uporaba te tehnologije bistvena za poslovni model in delovanje sektorja ali podsektorja.“

15. V odstavku 44 se točki (c) in (f) spremenita tako, da se glasita:

„c) naravo in zapletenostjo produktov in storitev, ki se zagotavljajo, ter vrstami transakcij, ki se izvajajo;“

„f) geografskim območjem poslovnih dejavnosti, zlasti če vključujejo tretje države z velikim tveganjem⁸, vključno z, če je primerno, državami izvora ali sedeža znatnega dela strank subjekta ocenjevanja in geografskimi povezavami njegovih kvalificiranih delničarjev ali dejanskih lastnikov;“

16. V točki (a) odstavka 45 se vstavi naslednja alineja:

⁸ Smernice organa EBA na podlagi člena 17 in člena 18(4) Direktive (EU) 2015/849 o poenostavljenem in okrepljenem skrbnem preverjanju strank ter dejavnikov, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s posameznimi poslovnimi odnosi in občasnimi transakcijami (smernice o dejavnih tveganja PD/FT), [EBA/GL/2021/02](#).

„v) iz naprednih analitičnih orodij in platform, kjer se storitve subjekta ocenjevanja zagotavljajo z uporabo tehnologije DLT ali blokovne verige.“

iv. Spremembe „Smernice 4.3: Korak 2: Ocena tveganja“

4.3.3 Posamične ocene tveganja

17. V členu 59 se točka (a) spremeni tako, da se glasi:

„a) so vzpostavljeni in se uporabljajo sistemi in kontrole na področju PPDFT iz členov 8(4) in 19a Direktive (EU) 2015/849. Te kontrole bi morale biti dovolj celovite in sorazmerne s tveganji PD/FT;“

v. Spremembe „Smernice 4.4: Korak 3: Nadzor“

4.4.2 Strategija nadzora

18. V odstavku 78 se točka (e) spremeni tako, da se glasi:

„e) določiti nadzorniške vire, potrebne za izvajanje strategije nadzora, in zagotoviti, da so jim na voljo zadostna sredstva. Pri določanju potrebnih sredstev bi morali pristojni organi upoštevati tudi tehnološka sredstva, ki jih potrebujejo za učinkovito opravljanje svojih funkcij, zlasti kadar je tehnologija bistvena za delovanje posameznih sektorjev;“

4.4.4 Nadzorniška orodja

19. Odstavek 94 se spremeni tako, da se glasi:

„V nekaterih primerih bi morali pristojni organi proučiti, ali bi bila morda učinkovitejša kombinacija dveh ali več orodij. To vključuje primere, v katerih ima pristojni organ pomisleke glede točnosti informacij, prejetih med pregledi na daljavo ali v okviru zahtev po informacijah v zvezi s PPDFT. V takih okoliščinah je morda potrebno, da pristojni organi te informacije preverijo z inšpekcijskim pregledom na kraju samem, ki na splošno zajema elemente, kot so vzorčenje transakcij in dokumentacije strank ter razgovori s ključnim osebjem in člani upravljalnega organa. Pristojni organi bi morali imeti možnost, da po potrebi izvajajo *ad hoc* inšpekcijske preglede, ki niso del njihove strategije nadzora in načrta nadzorniških aktivnosti. Potreba po takih inšpekcijskih pregledih lahko nastane zaradi specifičnega dogodka, ki lahko sektor/podsektor ali subjekte ocenjevanja izpostavi večjemu tveganju PD/FT, ali zaradi znatnih sprememb v izpostavljenosti sektorja/podsektorja ali subjekta ocenjevanja tveganju PD/FT, lahko pa nastane, ker pristojni organ odkrije nekatere informacije, med drugim na podlagi prijav nepravilnosti, razširjenih javnih obtožb o nepravilnostih, informacij drugih javnih domačih ali tujih organov, novih tipologij PD/FT ali nadzorniških ugotovitev v zvezi s sistemi in kontrolami na področju PPDFT ali širšega kontrolnega okolja. Kadar se pristojni organ odloči, da je *ad hoc* inšpekcijski pregled upravičen, bi moral določiti obseg inšpekcijskega pregleda, na kaj bo

osredotočeno in to, ali bo vključeval katere koli elemente pregleda na kraju samem ter ali je treba vključiti druge nadzornike in z njimi sodelovati.“

4.4.5 Nadzorniške prakse in nadzorniški priročnik

20. V odstavku 101 se v točki (c) alineja (i) spremeni tako, da se glasi:

„ustreznosti relevantnih politik in postopkov ter tega, ali so povezani z oceno tveganja poslovanja podjetja ter ali se te politike in postopki pregledujejo in po potrebi posodablajo, kadar se spremeni ocena tveganja poslovanja podjetja;“

4.4.8 Nadaljnji nadzorniški ukrepi

21. Odstavek 117 se spremeni tako, da se glasi:

„Kadar pristojni organi sumijo, da je neizvajanje učinkovitih sistemov in kontrol morda namerno, bi morali razmisliti o odločnejšem nadaljnjem ukrepanju, ki bi zagotovilo, da subjekt ocenjevanja takoj preneha s takim ravnanjem. V takšnih okoliščinah bi morali pristojni organi sodelovati z bonitetnimi nadzorniki ter si z njimi izmenjevati informacije o pomanjkljivostih subjekta ocenjevanja ter po potrebi usklajevati ukrepe v zvezi s tem.“

4.4.9 Povratne informacije za sektor

22. V odstavku 125 se vstavi točka (f):

„f) pomisleke glede kakovosti in uporabnosti poročil o sumljivih transakcijah.“

23. V odstavku 126 se točki (a) in (b) spremenita tako, da se glasita:

„a) subjektom ocenjevanja omogoča in podpira izvajanje učinkovitega pristopa na podlagi tveganja, vključno z objavo najboljših praks, opredeljenih v sektorju;“

„b) niti neposredno niti posredno ne spodbujajo ali dopuščajo neupravičenega zmanjševanja tveganj za celotne kategorije strank v skladu s smernicami na podlagi Direktive (EU) 2015/849 o politikah in kontrolah za učinkovito obvladovanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma (PD/FT) pri zagotavljanju dostopa do finančnih storitev in smernicami organa EBA o dejavnih tveganja PD/FT ter zlasti smernicami v oddelkih 4.9., 4.10 in 4.11⁹;“

24. V odstavku 126 se vstavi točka (c):

⁹ Smernice organa EBA na podlagi člena 17 in člena 18(4) Direktive (EU) 2015/849 o poenostavljenem in okrepljenem skrbnem preverjanju strank ter dejavnih, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s posameznimi poslovnimi odnosi in občasnimi transakcijami (smernice o dejavnih tveganja PD/FT), [EBA/GL/2021/02](#).

„c) v primeru, kadar je v državi članici več pristojnih organov odgovornih za nadzor subjektov ocenjevanja na področju PPFT v istem sektorju, ti pristojni organi uskladijo svoje ukrepe in razmislijo o izdaji skupnih navodil, da določijo enotna pričakovanja. Pristojni organi bi morali razmisliti, ali so lahko za izdajo smernic o sorodnih zadevah odgovorni drugi organi, in se v tem primeru po potrebi usklajevati s temi organi.“

25. Odstavek 127 se spremeni tako, da se glasi:

„Pristojni organi bi morali pri pripravi nadzorniških smernic razmisliti o sodelovanju s subjekti ocenjevanja in drugimi ustreznimi deležniki ter opredeliti najučinkovitejši način za doseganje tega cilja. Sodelovanje lahko med drugim vključuje postopek javnega posvetovanja, sodelovanje s sektorjem, zlasti če se regulacija ali nadzor za ta sektor prej ni uporabljal, sodelovanje s trgovinskimi združenji, finančnoobveščevalnimi enotami, organi kazenskega pregona, drugimi pristojnimi organi ali vladnimi agencijami ali sodelovanje v posvetovalnih forumih. Pristojni organi bi morali zagotoviti, da je v javne predstavitve in razprave vključen zadosten delež deležnikov, na katere bodo smernice vplivale, in da je deležnikom na voljo dovolj časa, da sporočijo svoja stališča.“

26. Odstavek 128 se spremeni tako, da se glasi:

„Pristojni organi bi morali redno ocenjevati ustreznost svojih obstoječih smernic za sektor, zlasti če se regulacija ali nadzor za ta sektor prej ni uporabljal. Tako oceno bi bilo treba izvajati redno ali *ad hoc*, pobuda zanjo pa so lahko nekateri dogodki, vključno s spremembami nacionalne ali evropske zakonodaje ali spremembami nacionalne ali nadnacionalne ocene tveganja, ali pa lahko temelji na povratnih informacijah sektorja. Kadar pristojni organi ugotovijo, da veljavne smernice niso več posodobljene ali ustrezne, bi morali sektorju brez nepotrebnega odlašanja sporočiti potrebne spremembe.“

4.4.10 Usposabljanje osebja pristojnega organa

27. Odstavek 133 se spremeni tako, da se glasi:

„Pristojni organi bi morali razviti program usposabljanja, ki bi ga bilo treba prilagoditi: potrebam posameznih funkcij v pristojnem organu, pri čemer se upoštevajo značilnosti sektorjev pod njihovim nadzorom, njihovim delovnim nalogam ter delovni dobi in izkušnjam osebja. Pristojni organi bi morali ta program usposabljanja redno posodabljati in pregledovati, da se zagotovi njegova ustreznost.“

Pristojni organi bi morali zagotoviti, da je zagotovljeno usposabljanje dovolj celovito, da ima zadevno osebje ustrezno tehnično strokovno znanje za nadzor subjektov ocenjevanja. Pristojni organi bi morali po potrebi najeti zunanega ponudnika usposabljanja.

Pristojni organi bi morali po potrebi spremljati raven usposabljanja, ki ga opravijo posamezni člani osebja ali celotne skupine.“

28. Vstavi se nov odstavek 133A:

„133A. Kadar pristojni organi za izvajanje (nekaterih delov) svojega načrta nadzorniških aktivnosti ali posebne nadzorne naloge iz oddelka 4.4.7 uporabljajo storitve zunanjih strank ali kako drugače prenesejo nadzorne naloge na druge nadzorne organe, bi morali razmisliti tudi o vključitvi vsake take zunanje strani v svoj program usposabljanja.“

29. V odstavku 134 se točki (c) in (d) spremenita tako, da se glasita:

„c) ocenijo ustreznost, sorazmernost in učinkovitost PPDFT politik in postopkov subjekta ocenjevanja, vključno z vso programsko opremo ali drugimi tehnološkimi orodji, ter njegove širše ureditve upravljanja in notranje kontrole glede na lastno oceno tveganja in poslovnih modelov;“

„d) razumejo različne produkte, storitve in finančne instrumente ter tveganja, ki so jim izpostavljeni, vključno s tveganji, povezanimi z osnovnimi tehnologijami, ki se uporabljajo pri zagotavljanju teh produktov, storitev in instrumentov;“

30. V odstavku 134 se vstavi točka (g):

„g) razumejo tehnologijo, na kateri temeljijo poslovni modeli, poslovanje in kontrole subjektov ocenjevanja, da lahko ocenijo tveganja in kontrole ter da se omogoči ustrezna uporaba (tehnološko podprtih) nadzorniških orodij.“

31. Odstavek 135 se spremeni tako, da se glasi:

„Usposabljanje bi moralo biti prilagojeno odgovornostim ustreznega osebja in višjega vodstva za PPDFT ter lahko vključuje notranje in zunanje tečaje usposabljanja in konference, tečaje e-učenja, biltene, razprave o študijah primerov, zaposlovanje, povratne informacije o opravljenih nalogah in druge oblike učenja skozi prakso. Kadar je to potrebno in primerno, bi morali pristojni organi razmisliti tudi o zapolnitvi obstoječih vrzeli v znanju s strateškimi zaposlitvami ali se opreti na podporo notranjih strokovnjakov, kot so strokovnjaki za IT.“

32. Vstavi se nov odstavek 135A:

„135A. Kadar je za nadzor sektorja na področju PPDFT v državi članici odgovornih več pristojnih organov, bi morali pristojni organi razmisliti o zagotovitvi skupnega usposabljanja, da bi dosegli enotno razumevanje veljavnega okvira in njegove uporabe ter dosleden nadzorni pristop.“

Pristojni organi imajo lahko koristi tudi od izmenjave znanja med pristojnimi organi ter z drugimi ustreznimi domačimi in tujimi organi, kot so bonitetni nadzorniki, finančnoobveščevalne enote, ustreznimi organi EU in nadzorniki za PPDFT iz drugih držav.“

vi. Spremembe „Smernice 4.5: Korak 4: Spremljanje in posodabljanje modela nadzora na podlagi tveganja“

4.5.2 Pregledovanje modela nadzora na podlagi tveganja na področju PPFT

33. V odstavku 148 se točka (a) spremeni tako, da se glasi:

„a) strokovno in tehnično znanje;“